

הישיבה הארבעים-ושמונה של הכנסת העשירית

יום רביעי, כ"ה בטבת התשמ"ב (20 בינואר 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הונחו על שולחן הכנסת, מטעם הממשלה, לקריאה ראשונה:
1. חוק לתיקון פקודת הרוקחים, התשמ"ב-1982; 2. חוק
הביטוח הלאומי (תיקון מס' 46), התשמ"ב-1982.

היו"ר מ' סבידור:
תורה למוזכיר הכנסת.

היו"ר מ' סבידור:
אני פותח את ישיבת הכנסת.
הודעה למוזכיר הכנסת.

מוזכיר הכנסת נ' לורך:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי היום

ב. שאלות ותשובות

2. אם כן — האם היו סיכומים לדיון זה?

3. אם לא — האם ייערך דיון זה בקרוב?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
בשם ראש הממשלה הריני מתכבד להשיב על שאלת
מס' 491 של חבר הכנסת מרדכי בן-פורת כדלהלן:

1. נערך דיון פרלמנטרי בקשר לשאלת פרסומו או
אי-פרסומו של דוח ועדת אגרנט.

2 ו-3. סיכמתי אותו בהודעה באוזני חברי הממשלה, כי
כמשך שלושה חודשים יוכלו לעיין בדוח המקורי שיועמד
לרשותם במוזכירות הממשלה. הדיון המהותי יתקיים לאחר
שהשרים יעינו בדוח. מקווה אני כי דיון זה יקום בעתיד
הקרוב. הדעות בעניין זה חלוקות, כידוע. בכל הציבור. כאשר
להחלטת הממשלה, היא תתקבל על-ידי הרוב.

461. הסכם ההבנה האסטרטגי עם ארצות-הברית
חבר הכנסת מ' בריזר שאל את ראש הממשלה ביום ט"ו
בטבת התשמ"ב (10 בינואר 1982):

אבקש להשיב לי:

1. האם בוטל הסכם ההבנה האסטרטגי עם ארצות-הברית,
כפי שהודעת בשיחתך עם שגריר ארצות-הברית, מר סמואל
לואיס, ב-20 בדצמבר 1981?

2. אם לא בוטל ההסכם — כיצד תסביר את התבטאותך,
שמוזכיר הממשלה נתן לה פומבי?

3. אם אכן בוטל ההסכם — כיצד זה ויתרת על הסכם כה
חשוב לביטחונה של ישראל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת א' נחמיאס)

בשם ראש הממשלה הריני מתכבד להשיב על שאלת
מס' 461 של חבר הכנסת מיכאל בריזר כדלהלן:

מזכר ההבנה קובע כיצד אפשר לבטלו. השעיית ביצועו
אינה מוזכרת בו כלל. לכן הודעתי בשעתי לשגריר
ארצות-הברית כי אנו רואים בהשעיה את ביטולו, והוספתו: לא
אנחנו ביטלנו את מזכר ההבנה; אהם ביטלם אותו על-ידי

היו"ר מ' סבידור:
אני מזמין את סגן השר שילנסקי להשיב על שש שאלות.

492. הקמת יישובים קהילתיים לבני מושבים
חבר הכנסת י' זכאי שאל את ראש הממשלה ביום י"ט בטבת
התשמ"ב (13 בינואר 1982):

בסעיף 52 בקווי היסוד של הממשלה נאמר, שהממשלה
תפעל להקמת יישובים קהילתיים לבני מושבים קיימים, כסמך
למושבי הוריהם, ותוך מתן סיוע מתאים. אם בכוונת הממשלה
לקיים סעיף זה, הרי שהנושא מצריך תיאום בין משרדי
הממשלה האלה: משרד הבינוי והשיכון, משרד החקלאות,
משרד הפנים, וכן המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית.

אבקש להשיב לי:

1. האם בכוונת הממשלה לקיים סעיף זה?

2. האם תוקם רשות מיוחדת לצורך חנוך וביצוע מבין
המשרדים הנוגעים בדבר?

3. אם לא — באיזו דרך בדעת ראש הממשלה להביא
סעיף זה לידי ביצוע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת ר' נעים)

בשם ראש הממשלה הריני מתכבד להשיב על שאלת
מס' 492 של חבר הכנסת יחזקאל זכאי:

1. אין לי ספק, כי הממשלה מתעתדת לקיים גם סעיף זה
בקווי היסוד של מדיניותה, כפי שאושרו בכנסת.

2 ו-3. אעביר את השאלות לשר החקלאות, ואבקשו
ליחום מפגש שרים, או נציגים של השרים הנוגעים בדבר, כדי
לתכנן את הפעולה התשובה הזאת.

491. פרסום דוח ועדת אגרנט
חבר הכנסת מ' בן-פורת שאל את ראש הממשלה ביום י"ט
בטבת התשמ"ב (31 בינואר 1982):

אודה לכבודו על תשובותיו:

1. האם נערך אי פעם בממשלה דיון על נושא פרסום דוח
ועדת אגרנט?

6. אילו אמצעים נקטה ונוקטת ממשלת ישראל כדי להגדיל את מספר היתרי היצאה הניתנים ליהודים מברית-המועצות?

7. אילו אמצעים נוקטת הממשלה כדי להקטין את מספר הנוסרים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' גור)
בשם ראש הממשלה הריני מתכבד להשיב על שאלתא מס' 459 של חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלני כדלהלן:

1. 9,451.

2. 1,808.

3. 1971 — 13,022 — 1972 — 31,681 — 1973 — 34,733 — 1974 — 20,628 — 1975 — 13,221 — 1976 — 14,261 — 1977 — 16,736 — 1978 — 28,865 — 1979 — 51,333 — 1980 — 21,472.

4. 1971 — 12,819 — 1972 — 31,652 — 1973 — 33,477 — 1974 — 16,816 — 1975 — 8,531 — 1976 — 7,279 — 1977 — 8,348 — 1978 — 12,192 — 1979 — 17,614 — 1980 — 7,570.

5. נעשו בדיקות שוטפות.

6. נעשות פעולות בשיתוף פעולה עם ארגונים יהודיים וגורמים יהודיים ובין-לאומיים, וזאת בנוסף על פעולות אחרות.

7. אחרי מאמצים רבים הושג הסכם עם הארגונים היהודיים בארצות-הברית לצמצם את ממדי הנשירה. נקווה שהסכם זה יישא פרי.

458. חששות בדבר הגעת מידע סודי לידיעת מזכיר הממשלה חבר הכנסת א' רון שאל את ראש הממשלה ביום ט"ו בטבת התשמ"ב (10 בינואר 1982):

בשעתך לא נענית לפניותם של חברי כנסת, ואני בתוספת להשעות את מר נאור מתפקידו כמזכיר הממשלה עד אשר בית-הדין הממשלתי לעובדי המדינה יסיק את מסקנותיו.

התפטרותו של מר נאור זמן רב כל כך לאחר שהסתבך, לכאורה, בפרשת מסירת מידע סודי תמורת טובת הנאה, מעוררת כמה שאלות ואבקשך להשיבני:

1. האם הגיע אל מר נאור, מזכיר הממשלה לשעבר, מידע סודי נוסף על זה שהודלף?

2. האם ננקטו בתודשים האחרונים צעדים שנועדו למנוע מידעתו של מזכיר הממשלה חומר המוגדר כחסוי?

3. מה הם הצעדים שנקטו לאחר התפטרותו של מזכיר הממשלה, כדי להבטיח כי מידע חסוי הנמצא ברשותו לא יודלף בעתיד?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
בשם ראש הממשלה הריני מתכבד להשיב על כל השאלות:

שוכ נתן חבר הכנסת דוגמה של חריצת משפט בטרם פסק-דין. הדין בבית-הדין המשמעתי, בתובענה נגד מר אריה נאור מזכיר הממשלה נמשך, ואילו השואל הנכבד קובע לו עובדה: "מזכיר הממשלה הסתבך בפרשת מסירת מידע סודי תמורת טובת הנאה".

השימוש במונח ההשעיה, אלה הן העובדות כפשוטן. להציע כי איתנו נזיום ביטול הסכמים תחומים ביחס לעניין כלשהו, הרי זה מוכיח קלות-דעת מדינית.

460. הסכם עם אגודת ישראל בעניינים מדיניים
חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלני שאלה את ראש הממשלה ביום ט"ו בטבת התשמ"ב (10 בינואר 1982):
בעיתון "דבר", מיום 11 בדצמבר 1981, פורסם שחבר הכנסת אברהם שפירא מסר בוועידה הארצית של אגודת ישראל בארצות-הברית, שסיעתו קיבלה לפני הצטרפותה לקואליציה מכתב מראש הממשלה, שבו הוא מודיע על הסכמתו לתת חופש הצבעה לסיעת אגודת ישראל בכנסת בענייני חוץ וביטחון. בהתאם להחלטת מועצת גדולי התורה.

נוכח העובדה שבהצגת הממשלה עלידי ראש הממשלה בכנסת, ובפרסומים שהיו על ההסכמים הקואליציוניים שנחתמו, לא פורסם מכתבו זה של ראש הממשלה לאגודת ישראל, ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם הודעתו של חבר הכנסת אברהם שפירא, שראש הממשלה נתן חופש הצבעה לסיעת אגודת ישראל בענייני חוץ וביטחון, היא נכונה?

2. אם כן — האם נמסר תוכן המכתב לאגודת ישראל גם ליתר שותפי הקואליציה?

3. מה היו הסיבות לכך שחוכן המכתב נשמר בסוד?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' גור)

בשם ראש הממשלה הריני מתכבד להשיב על שאלתא מס' 460 של חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלני כדלהלן:

1 ו-2. מכתבי לאגודת ישראל לגבי הצבעת סיעתה בכנסת בענייני מדיניות וביטחון הוא מן המפורסמות. תחמתי על מכתב זה לפני ארבע שנים ויותר, בהרכיבי את הממשלה ביולי 1977 ובהציגי אותה בפני הכנסת, שבתי ותחמתי על אותו מכתב, כלא לשנות בו מלה או פסיק, לקראת הקמת הממשלה ביולי 1981.

3. לא היה ואין פה שום סוד.

459. ממדי העלייה מברית-המועצות
חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלני שאלה את ראש הממשלה ביום ט"ו בטבת התשמ"ב (10 בינואר 1982):
שנת 1981 תירשם בתולדות ישראל כשנת השפל בעלייה מברית-המועצות בעשור האחרון.

נוכח ההשלכות הקשות הנובעות מכך, ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. מה מספר היהודים שהורשו לצאת מברית-המועצות בשנת 1981?

2. כמה מהם עלו לישראל?

3. מה היה מספר היהודים שהורשו לצאת בכל אחת מהשנים מ-1971 עד 1981?

4. מה היה מספר העולים שהגיעו מברית-המועצות בכל אחת מעשר השנים האחרונות?

5. האם נערך מחקר על הסיבות שגרמו לגשירה ההולכת וגוברת בשנים האחרונות בקרב עולי ברית-המועצות בדרכם לישראל?

— שאלות ותשובות: הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל בעטיין של עבירות תנועה —

בקבלנות, אתה מאשר מעט מאוד, ואז כמובן ניתן לענות על השאלות. אי אפשר לעבור על השיטה הזו, שהיושבראש מרשה לעצמו לפסול שאלות, המוגשות בצורה לגיטימית על ידי חברי הכנסת לסדרה, ואין זה תחום שהיושבראש יכול להתפאר בו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
האם כל כך קשה לתת מחמאה? אלה הם שני דברים נפרדים. עונים באופן יחסי בזמן על שאלות. למה למתוח על כך ביקורת?

היו"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת הלל, מתוך 220 שאלות שהוגשו בשבועיים האחרונים נפסלו בסך הכול 3 שאלות ו-2 חוקנו. אל תכלי, בבקשה. לגבי השאלות המסיימת שלך, תואיל בטובך לסור אלי.

שלמה הלל (המערך):
שתי שאלות, מסוימות נפסלו בצורה שרירותית לחלוטין. לא נוכל לעבור על זה לסדרה.

היו"ר מ' סבירור:
אינני מתנגד. חבר הכנסת הלל, צריך להיות סדר. רשות הדיבור לחבר הכנסת איתן לבני.

שלמה הלל (המערך):
צריך גם להיות סדר במתן אפשרות לחבר הכנסת להגיש שאלות בצורה לגיטימית.

היו"ר מ' סבירור:
נחתי את רשות הדיבור. חבר הכנסת הלל, אל תפריע לקיום הדיון.

שלמה הלל (המערך):
איני מפרע. היושבראש העיר על המהירות במתן תשובות על שאלות, ואני מעיר לו על הערתו, כי הוא נהג בצורה שרירותית.

היו"ר מ' סבירור:
שמעתי.

שלמה הלל (המערך):
תשמע עוד פעם.

אמרי רון (המערך):
לכאורה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
מבחינת העיקרון, יש בקביעה כזו משום כידון בית-משפט, אשר הוא ורק הוא יכול לקבוע אם נמסר או לא נמסר מידע סודי.

אבקש סליחה, אם כתוב "לכאורה" אני מבקש לתקן את תשובתי. כן, בשאלתא מופיעה המלה "לכאורה". פשוט טעות דפוס.

אהרן נחמיאס (המערך):
זה משנה הכול.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
אינני חושב שזה משנה הכול. עצם קביעת העובדה עם תוספת המלה "לכאורה" לא משנה הרבה. זו דעתי.

לראש הממשלה אין שום סמכות להשעות את מוכיר הממשלה. הסמכות היא בידי נציב שירות המדינה, והוא החליט שלא להשעות את מר אריה נאור מתפקידו. מיומנתו שלו החליט מר אריה נאור להגיש לראש הממשלה את התפטרותו במכתב מיום 31 בדצמבר 1981.

היו"ר מ' סבירור:
תודה לסגן השר. אני מציין בסיפוק, פעם נוספת, שזאת היתה סדרה של שאלות שהוצגו במשך השבוע האחרון והתשובות ניתנו תוך ימים מספר, דבר המסמן התקדמות מסוימת במתן תשובות לשאלות.

דינאל רוזיליו (המערך):
אם כי יכול להיות שזה מסמן — כפי שאמר חבר הכנסת שבח וייס — שהכנסת מובטלת, יש הרבה סגני שרים ויש להם זמן.

היו"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת רוזיליו, זה לא שייך, אל תערב מין בשאינו מינו.

אני מזמין את חבר הכנסת איתן לבני, יושבראש ועדת הכנסת.

שלמה הלל (המערך):
אדוני היושבראש, מאחר שאתה פוסל שאלות

ג. הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל בעטיין של עבירות תנועה

לכנסת בבקשה להסרת חסינותם של שישה חברי כנסת, עקב דוחות שנרשמו לחובתם במהלך סוף שנת 1980 ובכל שנת 1981.

בכל המקרים האלה, כשנשלחו התלונות לחברי הכנסת הנוגעים בדבר, הביעו אלה את הסכמתם לנטילת חסינותם לעמוד לדין ו/או לשלם את בריאות הקנס כפי שהושגו עליהם קודם. חברי הכנסת הם: 1. צ'רלי ביטון; 2. גאולה כהן; 3. רוני מילוא; 4. חיים קורפו; 5. יצחק רבין; 6. משה שחל.

נוצרו בעיות משפטיות, ובוועדת הכנסת נערך דיון עקרוני ומשפטי כיצד לטפל בבעיה זו בעתיד. לכל חברי הוועדה היה ברור, כי הגידול העצום במספר כלי הרכב הממלאים את הכבישים, ובתוך זה גידול מספר כלי הרכב של חברי הכנסת,

היו"ר מ' סבירור:
רשות הדיבור לחבר הכנסת איתן לבני, יושבראש ועדת הכנסת.

איתן לבני (יו"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושבראש, כנסת נכבדה, אולי זה מסימני העתים — מצער כי בשבוע, שבו נספה חבר הכנסת מוסה חריץ בתאונת דרכים מחרידה, צריכה הכנסת לתת את דעתה שוב על עניין הבטיחות בדרכים, על הצורך בשמירת חוקי התעבורה ובמניעת תאונות על הכבישים.

לאחר שבמשך מספר שנים ניכר לא היו כל פניות מטעם היועץ המשפטי לממשלה על נטילת חסינותם של חברי כנסת כתוצאה מעבירות תעבורה, פנה לאחרונה היועץ המשפטי

— הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל כעטיין של עבירות תנועה —

לדיון מסוג זה, ועדת הכנסת ממליצה על התיקון, ואז יהיה פשוט הליכים, כפי שאמרתי קודם לכן.

הנני קורא את הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחבר הכנסת צ'רלי ביטון:

1. ועדת הכנסת מחליטה, על-פי בקשתו של היועץ המשפטי לממשלה, להציע לכנסת ליטול חסינות מחבר הכנסת צ'רלי ביטון לצורך העמדתו לדיון בעבירות תעבורה מיום 28 באפריל 1981 ו-1 ביולי 1981, הכלולות בשני כתבי אישום שצירף היועץ המשפטי לממשלה לבקשתו.

2. הוועדה רשמה לפנייה את הסכמתו של חבר הכנסת צ'רלי ביטון להיענות לבקשת היועץ המשפטי לממשלה בקשר לעבירות אלה.

היות שלפי תקנון הכנסת חייבת ההצבעה להיות חשאית, לפי סעיף 262, אקרא את כל ששת המקרים.

הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברת הכנסת גאולה כהן, הנוסח זהה לזה של המקרה הקודם ואני רק מציין את התאריך: העבירה נעשתה ב-9 באוקטובר 1980, והוועדה רשמה לפנייה את הסכמתה של חברת הכנסת גאולה כהן להיענות לבקשת היועץ המשפטי לממשלה בקשר לעבירה זו.

גאולה כהן (התחיה): אני פניתי אליו וביקשתי ממנו לאפשר לי לשלם את הקנס, והוא אמר לי: אינך יכולה לשלם את הקנס בלא להוריד את החסינות. אמרתי: תוריד את החסינות. לכן אל תאמר שנענית להצעתו.

בני שליטא (הליכוד): יש מישור שאוהב את הדרמטיות, שאוהב את הכותרות.

דניאל רוזוליו (המערך): האם הוועדה ביררה מדוע עבירה שנעברה בשנת 1980 מגיעה עכשיו?

היו"ר מ' סבידור: חבר הכנסת רוזוליו וחברת הכנסת גאולה כהן, כל מי שנתן את הסכמתו וכל מי שמוזכר בין ששת חברי הכנסת שבהם מדובר, או כל חבר כנסת אחר — לאחר שידברו אלה שאח חסינותם צריך להסיר — כל אלה יוכלו להשמיע דברם בדיון הזה, אם ירצו. למה אתם מפריעים?

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת): לא הבנתי את קריאת הביניים של חבר הכנסת שליטא בעניין דרמטיות, אם הכוונה אלי — — —

בני שליטא (הליכוד): לא, לא אליך.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת): זה חלק מתפקידיהם של חברי הכנסת. יש דברים שעושים אותם בדרמטיות ויש דברים שעושים אותם בצנעה, אבל בתוקף תפקידי אני אולי עושה את זה קצת בדרמטיות.

הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחבר הכנסת רוני מילוא, מדובר בשתי עבירות תעבורה מיום 4 במרס 1980 ומיום 17 במאי 1980, הכלולות בשני כתבי אישום שצירף היועץ המשפטי לממשלה לבקשתו. הוועדה רשמה לפנייה את הסכמתו של חבר הכנסת רוני מילוא להיענות לבקשת היועץ המשפטי לממשלה בקשר לעבירות אלה.

מחייב יתר זהירות בנהיגה מצד הציבור, לרבות חברי הכנסת. באותו דיון הובן, כי אם הרברים אמורים כחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, הדגש יהיה בחובותיהם. התגבשה הצעה להגיש תיקון לחוק הזה, והוא יוגש בקרוב מטעם ועדת הכנסת לאחר הדיון בתוך הסיעות בכנסת. הרני קורא — — —

תופיק טובי (החית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): האם היתה הצעה לשנות את החוק? מתי נתקבלה החלטה כזאת?

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת): היתה החלטה להגיש את זה לסיעות.

דב זכין (המערך): היתה הצעה, לא החלטה.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת): אני מנצל את זכותי כחבר ועדה למסור את הרצון להחלטה.

יוסי שריד (המערך): לא החלטה.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת): ובכן, סעיף 4 מדבר על חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם. אחרי סעיף ב' יבוא סעיף ג', ואני מצטט את מה שאנחנו מציעים: "הוראת סעיף קטן א' לא תחול על העמדה לדיון פלילי בשל האשמה על עבירות תעבורה כמשמעותה בסעיף 1 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), אלא אם הודיע חבר הכנסת ליושב-ראש הכנסת על רצונו, כי הוראת סעיף קטן א' תחול באותו מקרה".

ההצעה התקבלה בוועדת הכנסת ללא כל התנגדות. היה דיון, וכולם הסכימו שוועדת הכנסת תעשה את כל ההליכים הנוצצים כדי להניח אותה על שולחן הכנסת. פירושו של דבר, פשוט ההליכים במקרים של עבירות תנועה, לא תהיה הזדקקות לפעולות היועץ המשפטי לממשלה, ודינו של חבר הכנסת יהיה כדיון כל אורח, אלא אם אחד מחברי הכנסת, שנימוקיו יהיו עמו, יבקש את החלת החסינות, ואז ועדת הכנסת תצטרך לדון בעניין ותמליץ על הצעדים הנדרשים.

עד שהחוק יתוקן — ובדענו להגיש את התיקון לסעיף 4 לחוק חסינות חברי הכנסת בהקדם — לפנינו ששת המקרים שעניינם הונח אתמול על שולחן הכנסת, ואבקש לכבד את רצונם, ושהכנסת תאשר את החלטת ועדת הכנסת. אני מקווה כי דוגמה נאה זו מצד חברי הכנסת תתרום למודעות הציבור כולו, נהגים והולכי-רגל, לצורך בשמירה על חוקי התעבורה ועל חיי אדם, ובמניעת תאונות בדרך כלל.

בני שליטא (הליכוד): אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, בעיני התקשורת נראים חברי הכנסת האלה כמעט כפושעים. איזו דרמטיות.

היו"ר מ' סבידור: חבר הכנסת שליטא, אם אתה רוצה להשתתף בדיון ולדבר על הסרת החסינות, אתה יכול להירשם. אינך חייב להפריע ליושב-ראש ועדת הכנסת, אם יש לך מה להשמיע, תעלה ותשמיע. אתן לך רשות הדיבור.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת): ציינתי בדברי, שיש הצטברות של שישה מקרים שקרו במשך שנה וחצי. זו אינה טרגדיה. אבל כדי שלא נצטרך לחזור

חברת י"ב, ישיבה מ"ח

— הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל כעטיין של עבירות תנועה —

חבר הכנסת רוזוליו שאל שאלה, אני אומר שהתיק של היועץ המשפטי הוגש לוועדת הכנסת לפני קצת יותר משבועיים, ואז מילאה ועדת הכנסת את חובתה. לפי התיק אני מבין שהעניין היה במשך חודשים רבים בצנרת של משרד המשפטים או של היועץ המשפטי לממשלה.

דניאל רוזוליו (המערך):

אני רוצה לשאול שאלה, ברשותך, לא שאלתי כמה זמן היה התיק מונח בצנרת ומתי הגיע לוועדת הכנסת. שאלתי האם ועדת הכנסת נשאלה וקיבלה תשובה מדוע עבירות שנעשו כמרוצת הכנסת התשיעית, לפני שנה וחצי, מוכאות היום לדיון. האם נשאלה השאלה? ומה היתה התשובה?

בני שליטא (הליכוד):

זו מגמה.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

ותיקי הכנסת, כמו חבר הכנסת רוזוליו ואחרים, יודעים שאני מכהן בסך הכול שלושה חודשים כיושב-ראש ועדת הכנסת. אנחנו לא דנו בשאלה מתי נעשו הדברים. לפי חוק חסינות הכנסת, סעיף — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אולי תשימו את הדברים כפרופורציות המתאימות?

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

הרשות להגיש בקשה בדבר נטילת חסינות מחבר כנסת לגבי האשמה מסוימת היא בידי היועץ המשפטי לממשלה. הנתונים כידור. אנחנו לא התווכחנו על זה.

היו"ר מ' סבירור:

תודה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

בטרם אתן רשות דיבור לחברי הכנסת שביקשו להשמיע דברים, אני מבקש לדעת האם מישהו מבין ששח חברי הכנסת שבחסינותם מדובר, מבקשים להשמיע דברים כלשהם.

רוני מילוא (הליכוד):

אני חף מפשע, אדוני. זה מה שרציתי להגיד.

היו"ר מ' סבירור:

אני מזמין את חבר הכנסת רוני מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

אמרתי את שלי.

היו"ר מ' סבירור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לחבר הכנסת בני שליטא.

רוני מילוא (הליכוד):

חברי-כנסת טובי, את מי אתה מתקיף, את הממשלה?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא. את מי שמדבר בשמה.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי הכנסת שהסכימו להסרת החסינות. כפי שנקבע כאן, ולעמידה אל מול האשמות בקשר לעבירות תנועה, רשות לעשות כן, ובהתאם לכך נהגה ועדת הכנסת. אבל עבירות תנועה מכוערות גם תוך כדי מילוי תפקיד, ואני אומר זאת בהדגשה, אם זו חנייה ואם זו מהירות, ואני יודע מה מבין העבירות האלה, שבגללן אנחנו מסירים היום את חסינותם של כמה חברי כנסת, כוצעו בשעת מילוי תפקידם ואילו עבירות כוצעו בנוסבות אחרות.

לכן, לדעתנו אין לגשת לנושא זה של ביטול החסינות בקלות-ראש, או בדרמטיזם כזאת כפי שנעשתה במקרים אלה,

רוני מילוא (הליכוד):

לאחר שכבר קראת בשמי כנושא זה, אני מרשה לעצמי להעיר הערה. לשם מה צריך להביא הנה בדרמטיזם כזו — "כן הסכים, הוועדה רשמה לפנייה ולא רשמה לפנייה". הודעת שיש שישה חברי כנסת שעברו עבירות וצריך להסיר את החסינות שלהם ושנאנחנו מסכימים. עכשיו אתה עושה את זה בדרמטיזם כזאת, כאילו מדובר בשישה אנשים שאינני יודע מה עשו.

שולמית אלוני (המערך):

רוני מילוא (הליכוד):

לא רציתי לומר את זה לפני שקראת בשמי, אבל אני אומר זאת לאחר שקראת.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

חברת הכנסת שולמית אלוני, גם אני נמנה עם אלה ששילמו מרצונם הטוב, אבל יש תקנון לכנסת ויש תקדימים. גם עבדיכם רצה לקרוא את זה בכת אחת, אבל הניסוח הוא משפטי וזה נדרש.

הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחבר הכנסת חיים קורפו. העבירה נעשתה ב-9 בנובמבר 1980.

יוסי שריד (המערך):

מתי?

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

ב-9 בנובמבר 1980, לפני מתן תורה.

הוועדה רשמה לפנייה את הסכמתו של שר התחבורה, חבר הכנסת חיים קורפו, להיענות לבקשת היועץ המשפטי לממשלה בקשר לעבירה זו. כלומר — שני שלישים של המלאכה כבר נעשו.

הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחבר הכנסת יצחק רבין: העבירה נעשתה ב-20 במאי 1981, והוועדה — — —

ירוחם משל (המערך):

באיזו שעה?

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

נדמה לי שיש לך נהג צמוד ואתה חופשי מנהיגה בדרך כלל. אתה אינך צריך לדעת את הרקע. היועץ המשפטי לממשלה יודע. הוועדה רשמה לפנייה את הסכמתו של חבר הכנסת יצחק רבין לבקשת היועץ המשפטי לממשלה בקשר לעבירה זו.

גאולה כהן (התחיה):

גם חבר הכנסת רבין פנה אליו כיחמתו.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

כולם הסכימו. לוא היית שומעת את הדברים מתחילתם — אמרתי שכולם הסכימו. ציינו זאת לשבח.

רוני מילוא (הליכוד):

העבירה היא שהוא אותה שמאלה ופנה ימינה.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):

אחרון אחרון חביב: מדובר בנטילת חסינות מחבר הכנסת שחל, בגין עבירה שנעשתה ב-21 ביולי 1980. הוועדה רשמה לפנייה את הסכמתו של חבר הכנסת שחל להיענות לבקשת היועץ המשפטי לממשלה בקשר לעבירה זו.

לאור הדברים שאמרתי קודם, אני מקווה שלא יושב-ראש הכנסת ולא מישהו אחר יצטרפו להופיע במליאה בעניין זה.

— הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל כעטיין של עכירות תנועה —

כי מטרתה האמיתית של הדרמטיות היא לפגוע בסופו של דבר בחוק החסינות.

נטלתי את רשות הדיבור כדי להתריע על המגמה הזאת שהתבטאה גם בדבריו, לצערי הרב, של יושב־ראש ועדת הכנסת. דבריו של יושב־ראש הוועדה, היה בהם דגש בדבר תיקון חוק החסינות, דבר שאגב לא הוחלט עליו, דבר המעורר ספקות רבים לגבי כל המעשה המפוקפק הזה של נטילת החסינות של חברי הכנסת על עבירות שבקלות אפשר היה לשלם בגללן קנס בלא להוריד חסינות, וכך נהגו כשנחשבים האחרונות חברי כנסת רבים, ששילמו את הקנסות בלי רעש ובלו צורך באיים בחוק החסינות. יש כאן ניצול לרעה של המקרים האלה כדי להביא לתיקון חוק החסינות.

דברי יושב־ראש הוועדה כעניין הכוונה לשנות את חוק החסינות מפסירים את הסיבה ואת הכוונה שבגללן הוכחו הצעות אלה להוריד את חסינותם של כמה חברי כנסת. זו מגמת פגיעה בחסינות, מגמה שביסודה היא פגיעה בסדרים הדמוקרטיים בישראל, מגמה שנכרה והלכה בתקופה האחרונה, לצערנו הגדול.

אני חושב שהדיבור הזה, הדיבור ההפגנתי הזה, נגד השימוש לרעה של חברי הכנסת בחסינותם, לא בא כדי לפגוע בחברי הכנסת, אלא כדי לפגוע בסופו של דבר בסדרים הדמוקרטיים במדינת ישראל. המגמה היא להבאיש את ריחו של חוק חסינות חברי הכנסת, כדי ליצור תדמית מעוותת בנוגע לחסינות חברי הכנסת, והכול במטרה לפגוע באפשרות של חברי הכנסת למלא את תפקידם, כפי שחוק החסינות בא לאפשר להם לעשות.

חברי הכנסת, הזלזול הזה, הנשמע מדי פעם בפעם, בתקופה האחרונה, לגבי חסינות חברי כנסת, איננו פרי שמירה על טוהר המידות. אני שולל את זה. הוא אינו פרי שמירה על הליכים תקינים של חברי הכנסת, אלא הוא בא לפגוע באחד היסודות החשובים ביותר שקבעה הכנסת לפני שלושים שנה יותר, כדי לתת לחבר הכנסת אפשרות למלא את תפקידו כחבר הכנסת מול הרשות המבצעת, למלא את תפקידו כנבחר הציבור.

חוק חסינות חברי הכנסת אינו פריבילגיה של חברי הכנסת, אלא הוא בא לאפשר להם למלא את תפקידם מול הרשות המבצעת: לנסוע במהירות של 90 ק"מ כדי להגיע להצבעה, אם יש צורך לפעמים; או כדי לאפשר לחבר הכנסת את חופש הביטוי וחופש הביקורת כפי שהוא מבין אותם, ולא כפי שהשר מבין אותם. לכן אין לבוא בטרוניה אל חבר הכנסת אם השתמש בביטוי לא נכון, אין לומר לו "אתה פגעת בשר".

הציבור ידון את חברי הכנסת. הציבור ישפוט אם חבר הכנסת נהג בצורה מכובדת ונכונה תוך מילוי תפקיד. לא השר ולא הרוכ בבית הזה יקבעו זאת. לכן עמדתו היא להתריע על המגמות האלה, החוזרות ונשנות, פעם באמצעות הצעה לשנות את חוק החסינות, כדי לאפשר להעמיד לדין כעניין עבירות תנועה, ופעם כדי שלא לאפשר להשתמש בחופש הביטוי.

זאת מגמה הגוברת בימים האחרונים, כדי שלא לפגוע כמעמדו של שר או של מישור אחר, או אפילו של אזרח. כל הטענות האלה הם חסרי שחר, ויש לדחות אותם. במשך שלושים שנה יותר ויותר פעלה הכנסת ופעלו חברי הכנסת בהתאם לחוק חסינות מכובד, אשר הוא לכבודה של הכנסת. אני מזהיר מפני כל מגמה לפגוע בחוק החסינות הקיים, כי בסופו של דבר זו פגיעה בכנסת ובסדרים הפרלמנטריים והדמוקרטיים. שיש לקיים אותם.

היור"ר מ' סבירדור:

תודה לחבר הכנסת טובי. רשות התשובה ליושב־ראש ועדת הכנסת.

איתן לבני (הליכוד):

ארוני יושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מתייחס רק לנוקדה אחת, ואני רוצה להניח את דעתו של חבר הכנסת חופיק טובי לגבי הסיפא של אותו תיקון מוצע. אם הודיע חבר הכנסת ליושב־ראש הכנסת על רצונו, כי הצעת סעיף קטן א' לא תחול באותו מקרה, אין מסירים חסינות באופן אוטומטי. השיקול היה לפי הדוגמאות שהביאו חברי הכנסת טובי ווילנר בישיבת הוועדה, שלא יהיה ניצול לרעה או שלא יפריעו לחבר הכנסת במילוי תפקידו. מדובר בעניינים שחבר הכנסת מרצונו החופשי יכול להסכים לגביהם להסרת החסינות, ומדובר בעיקר בעבירות תנועה.

תופיק טובי (החית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חבר הכנסת אמר מה שאמר, אני חושב שצריך לדחות.

היור"ר מ' סבירדור:

אני מציע לכל חבר כנסת הרוצה להשמיע דברים, שיבוא לדיון וישמיע אותם. כולם משמיעים דברים מהספסלים ואינם מעיזים לבוא ולדבר.

חיים הרצוג (המרק):

חבל שאין רמקולים.

היור"ר מ' סבירדור:

חברי הכנסת, על־פי סעיף 32 ג' בתקנון, ההצבעה בסוגיה זו של הסרת חסינות היא הצבעה חשאית. אני מחליט על ועדת קלפי בהרכב חברי הכנסת: דוד מגן, אליעזר אבטכי ורענן נעים. הם יהיו ועדת קלפי.

אני מבקש ממזכיר הכנסת להסדיר את התהליך ולהתחיל בו.

מזכיר הכנסת נ' לורן:

כל חבר הכנסת ימצא על שולחנו פתק בן שש עמודות. הוא מתבקש למלא אותו, להכניסו למעטפה ולגשת לקלפי, כאשר אקרא בשמו.

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אהרן אבוחצירא	— אינו נוכח
אליעזר אבטכי	— מצביע
אבא אבן	— מצביע
רפאל אדרי	— אינו נוכח
אהרן ארז	— אינו נוכח
אהוד אולמרט	— אינו נוכח
שולמית אלוני	— מצביעה
עדיאל אמורי	— מצביע
יעקב זאק אמיר	— אינו נוכח
שושנה ארבל־אלמחלני	— אינה נוכחת
נאזה ארד	— אינה נוכחת
יורם ארידור	— אינו נוכח
שמחה ארליך	— אינו נוכח
משה ארנס	— אינו נוכח
תמר אשל	— מצביעה
מנחם בגין	— אינו נוכח
יוסף בורג	— אינו נוכח
צ'ולי ביטון	— מצביע
נפתלי בלומנטל	— מצביע
אליהו בן־אלישר	— אינו נוכח
דב בן־מאיר	— מצביע

חוברת י"ב, ישיבה מ"ח

— הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל בעטיין של עבירות תנועה —

יהודה בן-מאיר	— אינו נוכח	רענן נעים	— מצביע
מרדכי בן-פורת	— מצביע	אורי סבג	— מצביע
מיכאל בריזזור	— מצביע	מנחם סבידור	— מצביע
חיים בר-לב	— אינו נוכח	רפאל סויסה	— מצביע
עוזי ברעם	— אינו נוכח	נפתלי פדר	— אינו נוכח
יצחק ברמן	— אינו נוכח	חנן פורת	— אינו נוכח
פנחס גולדשטיין	— מצביע	מנחם פרוש	— אינו נוכח
מרדכי גור	— מצביע	יהודה פרח	— אינו נוכח
יעקב גיל	— מצביע	שמעון פרס	— מצביע
מרים גלור-תעסה	— אינה נוכחת	יצחק פרץ	— אינו נוכח
פסח גרופר	— אינו נוכח	גדעון פת	— אינו נוכח
אלעזר גרנות	— מצביע	יאיר צבן	— אינו נוכח
שרה דורון	— מצביעה	יעקב צור	— מצביע
מיכאל דקל	— אינו נוכח	מרדכי צפורי	— אינו נוכח
חיים דרוקמן	— אינו נוכח	אליעזר קולס	— מצביע
יגאל הורביץ	— אינו נוכח	חיים קופמן	— אינו נוכח
מנחם הכהן	— מצביע	חיים קורפו	— אינו נוכח
שלמה הלל	— מצביע	משה קצב	— מצביע
שמואל הלפרט	— מצביע	יצחק רבין	— אינו נוכח
זבולון המר	— אינו נוכח	בן-ציון רובין	— מצביע
אהרן הראל	— מצביע	אמנון רובינשטיין	— אינו נוכח
חיים הרצוג	— מצביע	דניאל רוזנליי	— מצביע
שבח וייס	— אינו נוכח	יוסף רום	— אינו נוכח
מאיר וילנר	— מצביע	אמרי רון	— מצביע
מרדכי וירשובסקי	— מצביע	מיכאל רייסר	— מצביע
מחמד ותד	— אינו נוכח	צבי רנר	— מצביע
תופיק זייד	— אינו נוכח	אליעזר שוסטק	— אינו נוכח
יצחק זיגור	— מצביע	משה שחל	— אינו נוכח
דוד זייגרמן	— מצביע	מאיר שטרית	— מצביע
יחזקאל זכאי	— אינו נוכח	דב שילנסקי	— מצביע
דב זכין	— מצביע	דוד שיפמן	— אינו נוכח
חמד חלאילה	— אינו נוכח	בני שליטא	— מצביע
מיכאל חריש	— מצביע	ויקטור שם-טוב	— מצביע
יהודה חשאי	— מצביע	יצחק שמיר	— אינו נוכח
תופיק טובי	— מצביע	אליהו שפיידר	— אינו נוכח
גד יעקבי	— מצביע	אברהם יוסף שפירא	— מצביע
גאולה כהן	— מצביעה	אריאל שרון	— אינו נוכח
יגאל כהן	— מצביע	יוסי שריד	— אינו נוכח
מאיר כהן-אבידב	— מצביע	אברהם שריד	— אינו נוכח
יגאל כהן-אורגד	— אינו נוכח	דן תיכון	— מצביע
אברהם כ"ץ-עוז	— אינו נוכח		
איתן לבני	— מצביע		
דוד לוי	— אינו נוכח		
שלמה לורין	— אינו נוכח		
אמנון לין	— מצביע		
דוד מגן	— מצביע		
יצחק מודעי	— אינו נוכח		
רוני מילוא	— מצביע		
אברהם מלמד	— אינו נוכח		
יעקב מרידור	— אינו נוכח		
ירחם משל	— מצביע		
יובל נאמן	— אינו נוכח		
עקיבא נוף	— מצביע		
אהרון רפאל נחמיאס	— מצביע		
אריה נחמקין	— אינו נוכח		
אריה נמיר	— אינה נוכחת		
משה נסים	— אינו נוכח		
אמל נסראלדין	— מצביע		

היור"ר מ' סבידור:

מי מחברי הכנסת עדיין לא הצביע או ששמו לא נקרא?

מזכיר הכנסת ג' לורך:

חבר הכנסת אהרן אוזן נמצא עכשיו.

אהרן אוזן

— מצביע

היור"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, אני מבקש עכשיו מוועדת הקלפי להתחיל בפעולתה. אני מזכיר את השמות: חברי הכנסת דוד מגן, אליעזר אבטבי ורענן נעים.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

אני מבקש שמשוהו מחברי הכנסת ימלא את מקומי.

היור"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת בן-פורת, האם אתה מוכן למלא את מקומו של חבר הכנסת אבטבי, שצריך לנאום עכשיו? חברי הכנסת, בבקשה, יש צורך בחבר כנסת נוסף.

ד. ההתרחשויות בפתחת-רפיח

(המשך הדיון)

שלמה הלל (המערך):

כמה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:
מדוע אין לכם סבלנות לשמוע?

גד יעקבי (המערך):

אנחנו מלאי מתח.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גד יעקבי, לא תמיד אתה מדבר במתח, ואני אינני מדבר במתח. אני מדבר לעניין. אני רוצה להודיע, שראש הממשלה קיבל את הפרוטוקול של הישיבה הקודמת, והוא יקבל את הפרוטוקול של ישיבה זו. הוא מקבל את הפרוטוקולים באורח שוטף. אני מבין שבישיבה הבאה ישתתפו השרים ארליך ושרון, והם יקראו את הפרוטוקולים של ישיבה זו.

גד יעקבי (המערך):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר מ' סבירור:

אין שאלות, נא לשבת.

שמעון פרס (המערך):

יש טעם לקיים דיון כדי שאחד ינסה לשכנע את השני. יש היגיון להצמיד את הדיון להצבעה. זה איננו עניין פוליטי, זה איננו עניין של השרים. צריך לקיים את הדיון ביום שמצביעים. אני מציע לך לשקול את ההצעה.

היו"ר מ' סבירור:

הסמכות היא בידי היושב-ראש. מתוך שיקול של לוח הזמנים וסדר-היום שבסופו הבא, אני מחליט להמשיך בדיון היום, אך לא לסכם היום. בשלב מסוים אני אפסיק, וסיום הדיון וההצבעה יהיו בישיבה הבאה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר אבטבי.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר מ' סבירור:

אין, כבר גמרנו. החלטתי, זהו.

קריאה:

חבר הכנסת אבטבי, תן לו לשאול שאלה.

אליעזר אבטבי (חזית רתית לאומית):

חבר הכנסת וירשובסקי כבר דיבר, הוא העלה את ההצעה לסדר-היום.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בבואנו למתח ביקורת, וכצדק, על שיעור הפיצויים למתיישבי פתחת-רפיח, חלילה לנו לעשות הכללות, לכל נפגע באלה אשר מילאו שליחות לאומית והלכו אחר צו הממשלה ובנו את ביתם ומשקם בפתחת-רפיח. אין ספק שעקירתם מן המקום מלווה בבעיות נפשיות ובבעיות חומיות.

בנושא כה מסוכן ומורכב טיפל בכשרון רב מנכ"ל משרד החקלאות, מר מאיר בן-מאיר, וכל התקפה עליו, כפי שהיית ערים לה בימים האחרונים, אין לה כל צידוק. כאיש המכיר את מר מאיר בן-מאיר, יכול אני לומר שאלמלא כישוריו, תפיסתו

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, אנו ממשיכים עכשיו בדיון על ההתרחשויות בפתחת-רפיח, עלי-פי ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת יוסי שריר ומרדכי וירשובסקי. קשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר אבטבי, ואחריו — לחברת הכנסת גאולה כהן.

מרדכי גור (המערך):

האם אפשר להעיר הערה? הצעה לסדר?

היו"ר מ' סבירור:

איזו הצעה לסדר?

מרדכי גור (המערך):

הנושא של פתחת-רפיח חשוב ביותר, גם מבחינה ממשלתית וגם מבחינה ציבורית. עד כמה שאני מבין, אין כוונה שנצביע היום. לדעתי, יש משום פחיתות כבוד בעניין, אם יהיה דיון ולא תהיה הצבעה. לכן אני מציע לדחות את הדיון ליום שבו תחקים הצבעה. נעשו די תקלות — אינני רוצה להשתמש במלים חריפות יותר — בעניין זה. אינני מציע שהכנסת תיתן את ידה לדיון נפרד ולהצבעה נפרדת. אני מציע לדחות את הדיון ליום שבו תהיה הצבעה.

היו"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת גור. חברת הכנסת גאולה כהן, בבקשה.

גאולה כהן (התחיה):

אני רוצה לחזק את ההצעה של חבר הכנסת גור בנימוק נוסף, שולחן הממשלה ריק.

שלמה הלל (המערך):

לפחות הוא נקי.

גאולה כהן (התחיה):

השרים הנוגעים בדבר אינם, השר שרון איננו והשר ארליך איננו. גם כאשר שולחן הממשלה מלא, לא תמיד הוא מלא. כל שכן עכשיו, כאשר אין אף לא שר אחד ליד שולחן הממשלה, ובדואי לא השר הנוגד בעניין. אני צריכה להשתתף בדיון זה, ואינני רוצה לדבר רק באוזני הכנסת, אני רוצה לדבר גם באוזני הממשלה. כשם כבוד הנושא העומד על סדר-היום, ובשל החשיבות העליונה הנודעת לו, אני חושבת שאנו צריכים להימנע מביוזיו. כבר היה די ביוזיון בדיון על נושא העלייה והקליטה. היו שלושה-ארבעה דיונים מתמשכים ללא השתתפות השרים. גם הפעם השרים אינם ואין הצעות סיכום. לכן אני מבקשת מיושב-ראש הכנסת לדחות את הדיון.

היו"ר מ' סבירור:

סגן השר, חבר הכנסת שילנסקי, מה יש לך לומר?

גד יעקבי (המערך):

נציג הממשלה עלי אדמות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ד' שילנסקי:

אני חושב שאין להפסיק את הדיון. באופן יחסי יש פה הרבה חברי כנסת, יותר ממוצע המשתתפים בישיבות הכנסת, גם בכנסות הקודמות. בכנסת הקודמת הייתי נוכח כאשר נתקבלו החלטות חשובות מאוד בהשתתפות חברי כנסת אחדים. במספר הנוכחים עתה אפשר לקיים את הדיון. אשר להשתתפות השרים, עד כמה שידוע לי, עוד מעט צריכים להיות פה כמה שרים.

שכעיית פירוק הצידו תהיה אז משנית, והקשיים האדמיניסטרטיביים יהיו כאלה, שלא יהיו כמעט כל ערך וטעם בהוצאת הצידו.

רבותי, עדיין לפנינו כמה חודשים ואין לכזבו זמן. לא הייתי רוצה שגם נמסור את השטחים, שעל חשיבותם דיברנו לא אחת, גם נשאיר את הנכסים למצרים וגם נשלם פיצויים גבוהים למדי ונצא מופסדים מכאן ומכאן, ומקבלי הפיצויים ונותניהם — כולם יהיו ממורמרים. אין דבר גרוע מזה.

מורי ורבותי, את הנעשה אין להשיב. הממשלה, עלי-די כאי-כוחה, חתמה על מסמכים, ובין המתיישבים לבין המדינה קיים הסכם חוץ. השאלה היא משפטית: מה יש לעשות במצב שנוצר? האם בכלל יש סמכות למישהו להפחית את הסכומים שהצדדים חתומים עליהם, או לא לאשר אותם או את מקצתם?

כיום, לאחר שכוזנו זמן יקר של שלוש שנים ולא ניצלנו אותו כמו שצריך, אין לנו אלא להציע פתרונות כאלה, שתהיה נכונות גם מצד המחפנים לרכך את עמדתם, ובכך יסייעו לטיהור האווירה סביב הפיצויים.

ועדת הכספים מינתה בשעתה ועדת-משנה, שהיה לי הכבוד לעמוד בראשה. ניסינו כמיטב יכולתנו לעצב קריטריונים מתקבלים על הדעת מבחינה ציבורית. אני מצטער על שהממשלה לא עמדה מאחורי המלצות אלה, ודומני שהנוגעים בדבר, פרט למאיר בן-מאיר, לא נתנו את דעתם עליהן. העיקרון שהנחה אותנו היה משק תמורת משק, כלומר — משק חלופי, עם אפשרויות שונות במקרה שמישהו אינו רוצה ללכת למשק. ומגמת הוועדה הייתה, שכל מי שאינו הולך להתיישבות, לא יוכל ליהנות מפיצוי עבור החששות, מה שנקרא בלשון מקצועית בחקלאות "החלקה הנקייה". שהמדינה השקיעה בה כסף והמדינה רשאית לקבל את זה חזרה. ההצעות לא נתקבלו על דעת הצדדים, ויש להצטער על כך.

מבחינה עובדתית, רוב ההסכמים חתומים. ספק אם ניתן מבחינה משפטית להפר אותם. מה שיותר לעשות הוא לגלות משא-ומתן בין הצדדים, ולנסות לשכנע להקטין את הסכומים ב-10%—15%, ולהגיד לכך, שמה שהשר ארליך פסק — 15% הנוספים — ייתנו באיגרות-חוב לתקופה ארוכה. לדעתי זה הפתרון היחיד האפשרי, וזאת הדרך לטיהור האווירה הציבורית. הייתי ממליץ מאוד למתיישבים לקבל אחת משתי ההצעות.

אין אנו צריכים היום לגנות קבלת פיצויים, כי זה הכרח בל יגונה, כי על כורחם וכניגוד לרצונם המתיישבים מחפנים, בצו ממלכתי הם הלכו לאן שהלכו. אני יודע שלא קל למתיישבים לתת תשובה את הסכמה להצעות אלה, שאני וחברים אחרים עלתם מחפש שזאת תהיה סוכת נוספת. צריך להבטיח למתיישבים, שכל משא-ומתן אשר יתנהל עלי-די ועדת הכנסת, או ועדת הכספים, או כל גורם אחר, יהיה סופי, ויהיה עליהם לקבל את ההצעה בדבר איגרות-החוב, ולוא רק למען טיהור האווירה וכדי לאפשר את הוצאת הנכסים שעדיין נמצאים בפתחת-רפיה.

היו"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת אבטבי. רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה הלל.

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בדיון שנתקיים נשמעו עד כה ונשתרכבו שלושה קולות שונים בתכלית זה מזה. הם

המיוחדת ורגישותו ומאמציו הרבים, אינני בטוח אם הנושא היה מגיע לסיום כלשהו, וייתכן כי היינו עדיין בתחילתו. על כן הייתי מציע לתושבי הפתחה, וגם לממשלה, שלא להפוך את מר מאיר בן-מאיר לשעיר לעזאזל, שלא לגלות כלפיו כפיות טובה ושלל להעליל עליו עלילות שווא. הוא דיווח לממשלה על כל מה שעשה וקיבל את אישור הממשלה. ואם יש לנו ביקורת, וביקורת מוצדקת, הרי יש להפנותה לרשות המבצעת, לממשלה, ובשום פנים ואופן לא למתיישבים ולא למנכ"ל משרד החקלאות, מר מאיר בן-מאיר.

בנושא כה מורכב וכה מסובך צריך היה לחוקק חוק, הקובע באופן ברור את כל מרכיבי הפיצויים למגורים השונים. לצערי, זאת לא עשינו. במקום זאת הלכו שליחים אל המתיישבים, שליחים שהוחלפו כארבע-עשרה פעמים, והיחיד שהחזיק מעמד בכל השלבים של ניהול המשא-ומתן עם המתיישבים היה דווקא מר מאיר בן-מאיר. היתר נטשו את המערכה ברגע שהרגישו שהנושא כבד מדי. נדמה לי כי דבר, שמטפלות בו כל כך הרבה ידיים, לא יכול להפיק מוצר מוגמר טוב, ובעניין זה האחריות היא על הממשלה.

פסיקתו של השר ארליך היתה גבוהה מדי, גם אם יש עדיין כאלה המערערים על פסיקתו בטענה שקופחו. חוששני שהסכום של 41 מיליארד שקל איננו טוף פסוק, כיוון שכל העקרונות טרם פורשו דיין, והשואים טרם סיימו את עבודתם, ויש חשש שהסכומים הגדולים יהיו גדולים אף יותר עד אפריל 1982, בגמר החשבון הסופי. וכל זה בגלל קביעת קריטריונים שבחלקם אינם צודקים.

אדוני היושב-ראש, איש לא השלה את עצמו שלא יהיה צורך לשלם פיצויים. לא רק תשלום הפיצויים הוא בעיה. עקירת היישובים ופינויים של המתיישבים היו אף הם בעיה קשה. טראומה קשה, למתיישבים עצמם. לצערי, אין זה קל לשכוח זאת דווקא בשנה זו, כאשר אנו חוגגים מאה שנה להתיישבות בארץ-ישראל. עקירת היישובים מעיבה על מאורע חשוב זה.

נושא הפיצויים חרג מן הטעם הטוב. יש סעיפים ופריטים מיותרים בהסכם הפיצויים כפי שסיכמו מן ראש הממשלה, השר ארליך, עם המתיישבים. לדוגמה, לא היה מקום לכלול בפיצויים את התשתית שהמדינה בנתה למתיישבים, והשקיעה בה מכספי העם היהודי. סעיף זה בלבד מסתכם ב-5—10 מיליון לירות ליחידת משק. אלא הדין לגבי סעיפים אחרים, שהם מוגזמים: כמו "דמי צער", גם אם סעיפים אלה מלווים בהסברים, כגון: ניתוק מהסביבה, הסבה מקצועית, נטישת מקצוע, התמחות של שנים בחקלאות — שהם מצדדים כשלעצמם — השאלה היא האם צריך היה לתרגמם לכסף.

מה חבל שכל המשימות הערכיות החשובות, ההתיישבותיות, הוחלפו בנורמות של כסף. בטיפולנו בנושא זה, שהוא כה כאוב, החלטנו את הערכים בכסף — וזה חבל — את השליחות בנטישת המקום, ואת הדיון הענייני בהפגנות ובחילופי דברים.

מורי ורבותי, אם נגזר עלינו לפנות את המקום ולנטוש את היישובים, הבה נעשה זאת בצער ובשקט, ולא תוך פיצוי מופרז בכסף. לא בפיצוי מופרז בכסף ניתן לקנות שקט, ולא בכסף ניתן לשכוח את היתרונות החקלאיים והאסטרטגיים, נכון, צריך לשלם פיצויים עבור נכסים שהיו בהשקעה עצמית. אין לכזבו זמן יקר ויש להוציא את הנכסים והרכוש מהר ככל האפשר. גם אם שר הביטחון סיכם עם המצרים שניתן יהיה לפרק ולהוציא את הצידו לאחר הנסיגה, אני יכול לנחש

לא תצלח. את מחיר השלום שילמו הורים שכולים, יתומים ואלמנות. את מחיר השלום שילם העם בקבלו את הסיכון הביטחוני שלקחנו עלינו ועל בנינו ועל דורות העתיד. בוודאי על גבולות ביטחון ועל שדות תעופה. מחיר השלום הוא בוודאי על ימית ולא בפצצות על פינייה.

סכומי העתק האלה, שהממשלה משלמת ביד כזבנית, באים לחפות על מצפון מלוכלך כפול של הממשלה — בגלל עצם ההחלטה על פיני אזור התיישבות וביטחון ובגלל הפינוי החפוז שנקלעו אליו עכשיו. לאחר שהממשלה התרשלה בחובתה לטפל בעניין ביאות. אין זה מחיר השלום. אלא מחיר הכניעה הכפולה של הממשלה — בתחילה הכניעה לתחביבי מצרים, וכיום הכניעה לתחביבי המתפנים.

תשלום זה של הממשלה בא להסיח את דעתו ואת זעמו של הציבור מהעובדה המדהימה, שאנו עומדים כיום, שלושה חודשים לפני הפינוי הסופי, כאשר התמורה שהממשלה ציפתה לה — הסכמת מצרים להוכיח האוטונומיה, פרי יצירתו של מר בגין — היא מאתנו והלאה. נסיעתו של שר הביטחון למצרים, עם תצלומי נוסטלגיה בסניי ותצלומי מחזור, עם קבלות פנים, חיזוקים והבטחות, אינם יכולים לטשטש את העובדה, שבכל נושא האוטונומיה הממשלה נכשלה כישלון חרוץ, ולא נותר לה עוד זמן להשיג דבר של ממש. יד לשמוע את דבריו של שר החוץ, מר יצחק שמיר, שבימים אלה, שבהם נמצא מר שרון במצרים ומחזיק ומצטלם, כבר מחריפה ממשלת מצרים את עמדתה כאשר לעניין האוטונומיה, וכי למה לא תשוב מצרים ומצרים תביעותיה לאחר אפריל 1982? כל אחד יודע זאת. אבל הזמן משעון החול שלנו אזל.

מנהגה של הממשלה במשא ומתן על האוטונומיה מזכיר לנו את הסיפור המצחיק ממשי לפונטיין על ההתחרות שבין הארינכת לצב. הממשלה חשבה בלבה, שכל הזמן שבעולם עומד לרשותה והעדיפה, במקום לטפל בדברים הממשיים, להשתעשע בקבלות פנים ובחיוכים, כאשר הצב של הנסיה כבר עומד להגיע לקו הגמר. כמנהג השפנים והארנבות נהגה הממשלה, ואין פלא שחברי הממשלה מכנים זה את זה, מדי פעם, "ארינכות" ו"שפנים". הם יודעים כמה מדובר, וזאת כאשר הם אינם מכנים זה את זה בכינויים חריפים יותר. אבל על כך יש לי ויכוח עם יושב-ראש הכנסת.

רבותי חברי הכנסת, יש להפסיק ויכוח וטיפול מבישים אלה של הממשלה. על הכנסת לטול את אחריותה ולכוון את הממשלה לנקוט דרך מכובדת יותר ואחריות. הן כדי לחסוך בכספי הציבור והן כדי לגאול את הכבוד הפגוע. אולי הכבוד האבוד, של מחייבי אזור ימית.

והערה אחרונה, חברי הכנסת: בניגוד לדברי חבר הכנסת, חברי לסיצה, יוסי שריד, אינני רוצה לשכוח את ימית. אני מציע שהעם הזה לא ישכח את ימית. היו שלושה חברי כנסת שניצלו את הבמה כדי לדבר לא רק על דרכה של הממשלה אלא על עצם ההתיישבות והקמת אוזרי הביטחון — חבר הכנסת יוסי שריד, חבר הכנסת צירלי ביטון וחברת הכנסת שולמית אלוני, שתקפה את עצם הרעיון של ההליכה להקמתם של אוזרי הביטחון.

שולמית אלוני (המערך):

סליחה, אתה זוכר שימית לא הוקמה על-ידי החלטת ממשלה אלא התחילה באלתור, ואחר כך באו ההחלטות והיא הוקמה בפזיזות?

מדרכי גור (המערך):

— — —

מביעים עמדות שונות. יונקים ממקורות שונים ומכוונים לקהל שונה. היותם נתונים בכפיפה אחת של דיון זה היא כמעט מקריה ואינה עושה אותם אחד.

בדיון זה נשמע קולם של אלה שכאבם הוא כאב כפול — כאב הפינוי הצורב וכאב הטיפול, המיקוח והסחטנות המבישים. נשמע קולם של אלה ששמחתם לאיד הפינוי האפילה על דבריהם האחרים, הרדיקה אותם וכמעט העבירה אותם על דעתם, ונדמה כי ניצלו את הבמה לא כדי להשתתף בוויכוח הזה, אלא כדי להביע את תקוותם לפינויים נוספים בדרך.

בקריאות ביניים נשמע גם הקול השלישי, של חברת הכנסת גאולה כהן. הוא נשמע בינתיים רק בקריאות ביניים. זה קולם של אלה המדברים על מניעת הנסיה. ואני רוצה לומר, שאף אם רבים כתובים כאבם אמיתי וכוונתם טובה, הריני בא לומר להם כאן, מעל במת הכנסת, מה שנאמר בספר "הכוזרי": כוונתכם אולי רצויה, אך המעשה שאתם עושים איננו רצוי, איננו טוב, כאשר הוא כבר הוליד אלימות ומשמש את מטרותם של מי שמנסים להכאיב ולסלק את המוטיבציה האמיתית של כובאי הפינוי.

ארוני היושב-ראש, בדיון זה כמעט שלא נשמע עדיין הקול הרביעי שצריך היה להישמע, זה קולה של הממשלה, שהיא האחראית העיקרית למה שקורה והיא האחראית העיקרית לדיון הזה. אומנם חברי הכנסת שטרית ואבטבי נטלו את רשות הדיבור, אבל יכולתי לחתום על כל מלה שלהם, וגם אם הם נמנים עם תומכי הממשלה, בעניין הזה לא השמיעו את דברה של הממשלה אלא את הכאב הצורב שלהם על דרך טיפולה של הממשלה.

הממשלה, שלא הופיעה כאן עד עכשיו, לא בנוכחות ליד שולחן הממשלה ולא בדיון עצמו, החליטה כנראה להמשיך "בדרך הנכונה", לבזבז את כספי הציבור על שיחוד פוליטי רחב-ממדים, והיא מעדיפה גם היום לרפד את דרכה בכוזבי ראווה, במקום להתמודד עם בעיות.

חברי הכנסת, הוויכוח שלנו הוא כראש ובראשונה עם הממשלה על טיפולה הכושל והמכשיל בפרשת הפינוי. אין לי ויכוח עם המתיישבים, לא עם אלה הפועלים מתוך אחריות לאומית, שלהם אני יכול לומר, כי אני שותף לכאבם ולהרגשתם החרון והאין-האונים שמלווה אותם; ואין לי ויכוח אף עם אלה שכשלו או הוכשלו. הכתובת שלנו היא הממשלה. היא האחראית בפני הכנסת והעם. אך אינני יכול שלא לומר מלה באוזני אלה מן המתיישבים, שדרך התנהגותם גורמת נזק וכיזיון לעניין הלאומי הנאצל, שבשמו ולמענו הם הלכו לבצר את גבולותיה של ישראל, לפי קריאת העם.

ידוע בעולם הביטוי — והוא ידוע לגנאי — של "ספסרי מלחמה" ו"מתעשרי מלחמה". אל תחמרו אהם ללקסיקון הבין-לאומי ביטוי נוסף, מכוער לא פחות, של "ספסרי שלום" ו"מתעשרי שלום", שהרי גם שלום זה שלנו נקנה בדמם ובחיייהם של עצירים רבים, ומי יודע אם כבר גמרנו עם הסכנות ואובדן החיים של רבים וטובים בחוכנו.

רבותי חברי הכנסת, הממשלה הופיעה בדמותו של השר שמחה ארליך, אשר הודיע בעיניית הידועה שלו, כי התשלום הזה, שהממשלה מכניפה היום, מהממשלה החליטה לבזבז אותו, הוא בכחינת "מחיר השלום". ולא היא. את מחיר השלום שילמו לא שמחה ארליך ולא תקציב הממשלה; את המחיר האמיתי של השלום שילם העם הזה כחיי בניו ובנותיו, שנתנו את חייהם על-מנת לשכנע את מצרים כי דרך המלחמה

חוברת י"ב, ישיבה מ"ח, כ"ה בטבת התשמ"ב (20 בינואר 1982)

— ההתרחשויות כפתחת-רפית: הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין ומ' שחל בעטיין של עבירות תנועה; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

יחסך מאתנו את המלחמות כעתיד, גם אז אנחנו צריכים לזכור את ימית לדיראון עולם, משום שהחלטנו לפנות אותה ללא תמורה של ממש. בין כך ובין כך, בואו נזכור את ימית כאחד הדברים שהעם הזה עשה בצורה מודעת ובאחריות לאומית על-מנת לבצר את גבולותיו.

ולא אכנס עכשיו לשאלה אם החלטת הפיגור היתה נכונה או לא. על כך היה ויכוח, הצבענו כאשר הצבענו, אבל דרך טיפולה של הממשלה, בנוסף על כל הנזקים הכלכליים, פוגעת בעצם ההווה שלנו, של אותם ימים שהחלטנו בהם לבצר את גבולות ישראל, והיא נותנת פתחון-פה למי מחברי הכנסת שרוצים למחוק את הפרק הזה, שבעיני הוא מפואר, ולהפוך אותו לפרק שיש לשכוח אותו.

אני חושב שהכנסת, כשם שהיא תמכה בממשלה בכל הדרך הזאת של קמפ-דייוויד, לטוב או לרע, תמלא את חובתה אם תורה לממשלה לטפל בכל העניין הזה בצורה מכובדת, לא כפי שהממשלה רגילה וראויה לה, אלא כפי שהעניין הזה של הקמת ההתיישבות וביצורה למען השלום ולמען ביטחון ישראל ראוי לו. הנזק שנגרם בטיפול של הממשלה הוא לא רק נזק כלכלי, אלא גם נזק מוסרי ונזק לאומי, ואת העניין הזה יש להפסיק מהר.

היו"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת שלמה הלל.

שולמית אלוני (המערך):
כן, עכשיו יש לך מדינה, אינך חי בעיירה ועוסק באלחור.

שלמה הלל (המערך):
חברת הכנסת שולמית אלוני, ימית ואזור פתחת-רפית כולו, שעליו דיברת בדברייך, הוקמו כולם על-פי החלטת הממשלה והוראתה — אנכ, גם הממשלה שאת ישבת בה — ואני מציע שלא נתחיל היום ליידות אכנים באותם דברים ובאותם ערכים שקידשנו.

אמרתי: שלושה חברים תקפו לצורך העניין הזה, כי הם מצפים שהנסוגה תתבצע אולי גם במקומות אחרים.

גאולה כהן (התחיה):

נכון.

שלמה הלל (המערך):

אבל אני רוצה לערער על דבריו של חבר הכנסת יוסי שריר, שפגעו כי יותר מכול, הוא אמר: הבה נשכח את ימית, אם לא נשכח את ימית — הוא אמר — תישכח ימיני. אני חושב שזה אינו מכובד, אני חושב שזה עומד בניגוד לכל היגיון לאומי, וממה נפשכם? אם ניווכח לדעת, שפינויה של ימית הביא בסופו של עניין לאותו שלום נכסף שכולנו רוצים בו, הרי נהיה צריכים לזכור את ימית כאחת מאבני היסוד בדרכנו לקוממיות ישראל, הן בגלל הקמתה והן בגלל פינויה, אם יתאמתו, חס וחלילה, החשדות שבלבנו, שפינויה של ימית לא

ה. הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צ' ביטון, ג' כהן, ר' מילוא, ח' קורפו, י' רבין

ומ' שחל בעטיין של עבירות תנועה

(המשך הדיון)

40, נמנעים — 2; חבר הכנסת יצחק רבין: בעד ההסרה — 18, נגד — 40, נמנעים — 2; חבר הכנסת משה שחל: בעד ההמלצה להסיר את החסינות — 18, נגד — 40, נמנעים — 2. קול אחד היה פסול. על הפרוטוקול חתומים שלושת חברי ועדת הקלפי.

בזה אני מבקש להודיע, שהכנסת החליטה שלא להסיר את החסינות אף לא מאחד מששת חברי הכנסת ששמותיהם הובאו לפנינו הבוקר על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, אני מבקש להביא לידיעתכם את תוצאות ההצבעה: השתתפו בהצבעה 61 חברי הכנסת. חבר הכנסת צירלי ביטון: בעד ההמלצה להסיר חסינות — 21, נגד ההמלצה — 36, נמנעים — 3; חברת הכנסת גאולה כהן: בעד הסרת החסינות — 18, נגד — 40, נמנעים — 2; חבר הכנסת רוני מילוא: בעד ההסרה — 18, נגד ההסרה — 40, נמנעים — 2; חבר הכנסת חיים קורפו: בעד ההסרה — 18, נגד —

ו. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

(תשלומי חובה על מלאי של טובין — חייטים, קמחים, כוספת סויה, פולי סויה וסובין), התשמ"ב — 1982: בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — כשר קפוא) (מס' 3), התשמ"ב — 1982.

היו"ר מ' סבירור:

תודה למשנה למזכיר הכנסת.

הישיבה הבאה כיום שני, בשעה 16:00. אני נועל את

הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:29.

היו"ר מ' סבירור:
הודעה למשנה למזכיר הכנסת.

משנה למזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונח היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: חוק חסינות חקירות (הכוח הרב-לאומי), התשמ"ב — 1982, שהחזירה ועדת החוץ והביטחון.

כן הונחו החלטות בדבר אישור הוראות: בצו שעת-חירום

נספחות

א. סדר-היום לשיבות מ"ו — מ"ח

- א. שאילתות ותשובות.
- ב. ההתרחשויות בפתח-תרפיח — הצעות חברי הכנסת מ' וירשובסקי ו' שריד.
- ג. החלטה בדבר אישור הנראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון), התשמ"ב — 1981.
- ד. חוק הנזקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1981. (קריאה ראשונה).
- ה. הצעות לסדר-היום.
- ו. חוק לקיום תוקפן של תקנות שעת-חירום (שירותי).
- ז. הפסקת פיתוחן של קרקעות המינהל באזור זיכרון-יעקב ואזורים אחרים בארץ והפניית משאבים לפיתוח הגליל וליישובו — הצעת חבר הכנסת מ' כהן-אבידב.
- ח. הצעת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחברי הכנסת צירלי ביטון, גאולה כהן, רוני מילוא, חיים קורפו, יצחק רבין ומשה שחל, בעטיין של עבירות תנועה.
- ט. הצעות חוק של חברי כנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבה מ"ז

- 104 — 105. ארבעים שנה לוועידת נזה (הפתרון הסופי) — הצעות חברי הכנסת ש' וייס ומ' שטרית.
106. עמדת שר האוצר כלפי המלצת ועדת העבודה והרווחה על פיצויי התייקרות למעוטי יכולת — הצעת חברת הכנסת ש' ארבל-אלמזלינו.
107. הטיפול בחולים במחלקה האונקולוגית בבית-החולים "שיבא" — הצעת חבר הכנסת ש' הלפרט.

ג. החלטה בדבר אישור הנראות המגדילות מכס או המטילות מכס

- התאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט — 1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הנראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון).
- התשמ"ב — 1981², שכחוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על טובין שהיו פטורים ממנו.

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; תשי"ז, עמ' 18.
² ק"ח התשמ"ב, שיעורי מק"ח 399, עמ' 482.

ד. הצעת חוק לימוד חובה (גני-ילדים), התשמ"א — 1981

(הצעת חבר הכנסת מ' ברי-זהר)

1. הגדרות
 בחוק זה:
 "חוק לימוד חובה" — חוק לימוד חובה.
 "התש"ט — 1949¹.
 "ילד" — מי שהיה בראשית שנת הלימודים בין הגילים שלוש עד חמש שנים.
 "גן-ילדים" — לרבות מעון-ילדים, אשר ניתן בו חינוך כהתאם להנאות חוק זה.
 שאר המונחים פירושם כמשמעותם בחוק לימוד חובה.
2. חובת רישום
 הורים לילד בן שנתיים חייבים, כל אחד מהם, לרשמו
3. חינוך חובה חנים
 (א) ילד חייב בחינוך בגן-ילדים.
 (ב) החינוך בגן-ילדים יהיה חנים.
 (ג) גן-ילדים יהיה בסמוך ככל האפשר למקום מגוריו הקבוע של הילד, או למקום עבודת ההורים, והוא יקבע על-ידי רשות החינוך המקומית.
4. אחריות המדינה
 קיום ואחזקת גן-ילדים יהיו על המדינה.

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

5. תבנים

השר יקבע את חוכני החינוך והלימוד בגן-הילדים, כשהם מבוססים על סעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953.²

6. פתיחת מוסד

השר רשאי לחייב בצו רשות חינוך מקומית לפתוח ולקיים גני-ילדים בתחום שיפוטתה של אותה רשות.

² ס"ח התשי"ג, עמ' 137.

7. תחילה

ביצועו של חוק זה יחל בשנת הלימודים התשמ"ג.

8. ביצוע ותקנות

השר ממנה על ביצועו של חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

דברי הסבר

אי לזאת מוצע להחיל את החינוך בגן-הילדים מגיל שלוש על כל הילדים, ולהעניק חינוך לכול. הדבר יסייע לאמהות עובדות ויעודד נשים לצאת לעבודה. תרומתן של הנשים העובדות למשק הלאומי חקל על המשק לקיים מערכת חינוך מפותחת יותר.

החינוך בגן-הילדים הוא הכנה הכרחית וחיונית ללימודים סדירים בבית-הספר, ולמניעת פיגור מצטבר ולסתימת פערים חינוכיים בין תלמידים הבאים מרקע חברתי וכלכלי שונה. ככל שמקדימים לקלוט את הילד הרך בשנים במסגרת חינוכית — כך ייטב.

ה. הצעת חוק מעמד ראש האופוזיציה, התשמ"א — 1981

(הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

1. ראש האופוזיציה

ראש הסיעה הגדולה ביותר מבין סיעות הכנסת, שנציגי סיעתו אינם חברים בממשלה, או שנציגי סיעתו אינם חתומים על ההסכם לכינון הממשלה (ההסכם הקואליציוני) ולא התחייבו לקדו היסוד של הממשלה, יהיה ראש האופוזיציה, ובלבד שעל סיעתו נמנים לפחות 25 מבין חברי הכנסת.

2. חובת התייעצות

ראש הממשלה וכל שר יתייעצו עם ראש האופוזיציה וישמעו את דעתו בכל ענין בעל חשיבות לאומית עקרונית.

3. חובת דיווח

ראש האופוזיציה יקבל מן הממשלה דין-וחשבון על ישיבותיה.

4. משכורת ותנאי שירות

משכורתו ותנאי שירותו של ראש האופוזיציה יהיו כמשכורתו ותנאי שירותו של ראש הממשלה, פרט לשינויים המתחייבים.

5. זכויות בתקנון הכנסת

כל הזכויות הניתנות לראש הממשלה בתקנון הכנסת, יחולו, בשינויים המתחייבים, גם על ראש האופוזיציה.

דברי הסבר

הצעת החוק באה להבטיח, שהעברת שלטון ממפלגה אחת לרעותה תקטין עד למזער את הנוקים והחקליות, וחיזק אפשרות לממשל החדש לפעול בהמשך וכרציפות תוך מודעות לבעיות העומדות על סדר-היום הלאומי. זאת ועוד, העיקרון הדמוקרטי אומנם מבטיח את השלטון לרוב, אך איננו גורם את עושה המיעוט, ומן הדין שיובטח בחוק שקולם של נציגי המיעוט יישמע גם בעניינים שאינם נדונים בפומבי בכנסת או בפורומים ציבוריים אחרים, ויהיה בכך כדי לשפר את איכות החיים הדמוקרטיים במדינת ישראל.

דעה זו שאובה בעיקרה מן ההסדרים הנהוגים בכריטינה, הן מתוקף הקונצפציה והן מתוקף החוק.

שכלול מכשירי הפיקוח והביקורת על פעולות הממשל מבטיחים שבישראל, כמו במדינות דמוקרטיות מפותחות אחרות, יהפכו חילופי ממשל תופעה שגרתית. חילופי ממשל אינם בהכרח תוצאה של בחירות כלליות. הם עשויים להתרחש, בשינוי הנסיכות הפוליטית, גם ללא בחירות כלליות. במקרה זה, מי שהיה בראש האופוזיציה, עשוי למצוא עצמו באחת בראשות הממשלה. כדי שעיקרון רציפות השלטון לא יהיה עיקרון ריק מתוכן, מחייבת האחריות הלאומית לשחקן, ולוא באופן פסיבי, את מי שעתידי לעמוד בראש הממשלה במקרה של חילופי ממשל בתהליך קבלת החלטות במישור הלאומי ולתת לו אפשרות נאותה להיכנס לתפקידו ללא זעזועים וחריקות.